

D – Charakteristika studijního předmětu			
Název studijního předmětu	Terénní a komunitní sociální práce		
Typ předmětu	PV	doporučený ročník / semestr	4/5
Rozsah studijního předmětu	hod. za týden	6	kreditů
Jiný způsob vyjádření rozsahu	14 hodin za semestr		
Způsob zakončení	zk	Forma výuky	Komb.
Další požadavky na studenta	<p>Studenti v týmu vytvoří podle pokynů vyučujícího projekt související s tématem komunitní práce. Projekt budou konzultovat s vyučujícími, bude vznikat postupně a bude součástí závěrečného hodnocení. Studenti budou projekt prezentovat na posledním výukovém bloku.</p> <p>Každý student zpracuje případovou studii/podle pokynů vyučujících. Studie bude v rozsahu tří stran a bude vycházet z reálné situace člověka se sociálním znevýhodněním (všechny věkové skupiny).</p> <p>Studenti se připraví na ústní zkoušku podle pokynů vyučujících. Předpokládá se základní orientace v oblasti terénní a komunitní práce, viz. sylabus.</p>		
Vyučující	Mgr. Margita Rácová, Mgr. Štefan Grinvaldský, Dr. Lenka Gulová		
Stručná anotace předmětu	<p>Základem výkladu tohoto předmětu jsou teoretické a zejména praktická východiska terénní a komunitní sociální práce. Předmět popisuje jejich metody a nástroje, které účinně napomáhají řešit sociální problémy u sociálně znevýhodněných skupin obyvatelstva. Studenti budou mít možnost setkání s odborníky z praxe, kteří působí v sociálně vyloučených lokalitách. Důraz je kladen na významné mezioborové propojení sociální práce a sociální pedagogiky a zastává komplexní pohled na využití terénní a komunitní sociální práce v edukaci sociálně znevýhodněných skupin.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stručná historie terénní a komunitní sociální práce u nás a v zahraničí. Sociální práce jako pomáhající profese. 2. Současná krize sociálního státu/návaznost na předmět sociální politika 3. Teorie a definice sociálního vyloučení v ČR a v zahraničí. Obyvatele ohrožení sociálním vyloučením, jejich vzorce a strategie chování. 4. Etnické menšiny, cizinci ve spektru terénní a komunitní sociální práce. 5. Romové žijící v sociálně vyloučených lokalitách jako cílová skupina terénní a komunitní práce. 6. Profesionální předpoklady, kompetence a osobnostní črty sociálního pracovníka, při výkonu terénní sociální práce. Etika terénní sociální práce. Vzdělávání a supervize. 7. Struktura přímé práce s cílovými skupinami. Sociální práce s jednotlivcem, rodinou, komunitou. 8. Děti a mládež ohrožené sociálně patologicky jevy. Terénní práce a prevence kriminality a závislosti u rizikových skupin (streetwork). 9. Rizikové situace při přímé práci s cílovými skupinami a jak je řešit. 10. Základní pojmy, definice a cílové skupiny komunitní sociální práce. 11. Struktura práce sociálního pracovníka s komunitou, jeho profesní předpoklady a kompetence. Swot analýza komunity. Projektová činnost. 12. Sociálně pedagogická aktivizace jednotlivců, rodin s dětmi a komunit žijící v sociálně vyloučených lokalitách. Příklady dobré praxe. 13. Komunitní plánování sociálních služeb jako nástroj efektivní sociální politiky státu. 		
Informace ke kombinované nebo distanční formě			
Rozsah konzultací (soustředění)	14	hodin za semestr	
Rozsah a obsahové zaměření individuálních prací studentů a způsob kontroly			
Viz. výše další požadavky na studenta			
Studijní literatura a studijní pomůcky			

Seznam doporučené studijní odborné literatury/literatura bude upřesněna na výuce

- Bednářová, Z., Pelech, L. (2000). Sociální práce na ulici - streetwork. 1. vydání. Brno: Doplněk.
- Boukal, P. (2013). Fundraising pro neziskové organizace (1. vyd.). Praha: Grada.
- Čepová, M. (2013). Analýza změny po zavedení terénní sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách Jihomoravského kraje. Praha: Občanské sdružení Romodrom.
- Duková, I., Duka, M., & Kohoutová, I. (2013). Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost (1. vyd.). Praha: Grada.
- Gojová, A. (2006). Teorie a modely komunitní práce (Vyd. 1.). Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta.
- Gulová, L. (2011). Sociální práce: pro pedagogické obory (Vyd. 1.). Praha: Grada.
- Hacker, K. (2013). Community-based participatory research. Thousand Oaks, Calif. SAGE.
- Matoušek, O. (2012). Základy sociální práce (Vydání třetí). Praha: Portál.
- Matoušek, O., Kodymová, P., & Koláčková, J. (2010). Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi (Vyd. 2.). Praha: Portál.
- Matoušek, O., & Pazlarová, H. (2014). Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese (Vyd. 1.). Praha: Portál.
- Matoušek, O. (2011). Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení (2., aktualiz. vyd.). Praha: Portál.
- Matoušek, O., & Kroftová, A. (2003). Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže] (Vyd. 2., aktualiz.). Praha: Portál.
- Vacková, J., & Horská, J. (2008). Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi: příručka pro pedagogy (1. vyd.). V Praze: Triton.
- Pilát, M. (2015). Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi (Vydání první). Praha: Portál.
- Sirovátka, T. (2005). Příjmová chudoba, materiální deprivace a sociální vyloučení v České republice a srovnání se zeměmi EU: (výzkumná zpráva z projektu Monitorování chudoby). Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Seznam rozšiřující studijní odborné literatury:

- Davidová, E., & Uherek, Z. (2014). Romové v československé a české společnosti v letech 1945-2012: národnostní struktura, specifika romské rodiny a migrací. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky.
- Grantis: měsíčník pro neziskový sektor. (2008). Grantis: měsíčník pro neziskový sektor. Praha: Informační centrum nadací a jiných neziskových organizací. Retrieved from <http://www.neziskovky.cz>
- Janoušková, K., & Nedělníková, D. (2008). Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků: sborník studijních textů pro terénní sociální pracovníky (Vyd. 1.). Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. Retrieved from <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:2466a270-7ddc-11e3-9be6-005056827e52>
- Klenovský, L. (2006). Terénna sociálna práca. Vyd. 1. Bratislava: Občianske združenie Sociálna prác. Edícia socialna práca - socialna politika.
- Komínková, H. (2006). Terénní sociální práce s uživateli drog. Retrieved from http://is.muni.cz/th/110424/ff_b/
- Klamková, K. (2004). Model terénní sociální práce jako nástroje k účinnému uchopení problémů romských komunit ohrožených sociálním vyloučením. Retrieved from https://is.muni.cz/auth/th/10543/ff_b/
- Kolář, J. (2003). Terénní programy a jejich pozice v institucionálním systému péče o uživatele drog v České republice. Retrieved from https://is.muni.cz/auth/th/55221/ff_b/
- Nedělníková, D. (2008). Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce. Ostrava: Ostravská univerzita.
- Šimíková, I., Navrátil, P., & Winkler, J. (2004). Hodnocení programů zaměřených na snižování rizika sociálního vyloučení romské komunity: evaluace programů. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno.
- Šedivý, M., & Medlíková, O. (2012). Public relations, fundraising a lobbying: pro neziskové organizace (1. vyd.). Praha: Grada.